

Ärende: VN/12531/2021

BEGÄRAN OM UTLÅTANDE OM REFORMEN AV LAGSTIFTNINGEN OM FUNKTIONSHINDERSERVICE

REMISSFRÅGOR

1. Backrundsorganisation

Funktionshinderorganisation

Allmänt om utkastet till regeringsproposition

2. Är paragraferna i utkastet till proposition tydliga?

Till största delen inte

Motivera vid behov din ståndpunkt

Föreningen JAG är en ideell nationell förening för personer med flera stora funktionsnedsättningar, varav en avser den intellektuella förmågan. Föreningen JAGs ändamål är att arbeta för att medlemmarna ska ha möjlighet till ett gott liv genom: Jämlikhet, Assistans och Gemenskap (JAG), bästa möjliga personligt anpassade assistans i livets alla situationer med respekt för människovärde och integritet samt att på sina villkor leva i gemenskap med sin familj och leva som andra i samhället och få stimulerande upplevelser och erfarenheter på ett tryggt sätt. Dessutom arbetar föreningen för att den fysiska och psykiska hälsan främjas på alla sätt och att övriga intressen tillvaratas.

Föreningen ser att bredden och flexibiliteten som har byggts in i lagförslagets paragrafer kan möjliggöra mera individualiserade lösningar. Samtidigt är prövningsmarginalen för stor vilket kan leda till att trots att behovet absolut finns nekas personen den eller beviljas för liten mängd service.

Tillämpningen av lagen försvåras av många termer som ingår i paragraferna. Vad de betyder blir inte tydligt eftersom de till en viss del definieras olika i detaljmotiveringarna till olika paragrafer. De olika serviceformernas kriterier blir oklara vilket leder till att det delvis inte går att förutse vad man har rätt till. Till en del stämmer inte paragraferna och detaljmotiveringarna ihop och är i vissa fall också motstridiga. Förslagen innehåller för många tolkningsmöjligheter. Detta gör att rättsskyddet och tillgången till den service som lagförslagets målgrupp behöver äventyras. Något som står i konflikt

med grundlagen, funktionsrättskonventionen och de krav som ställs på lagberedningens och lagens exakthet.

Terminologin som används behöver ses över eftersom lagförslagets termer delvis är de samma eller kan blandas ihop med snarlika termer i annan lagstiftning. Det kan i sin tur leda till att personerna inte beviljas den individuella service som de behöver och har rätt till. Exempel på sådana är stödperson som används för stöd att fatta beslut. Denna term förekommer i många olika sammanhang. Eftersom denna stödform är mycket specifik och ny till sin natur måste en helt egen term hittas.

Den svenska översättningen håller inte samma kvalitet som Sipilä regeringens förslag till ny funktionshinderlag.

Bestämmelserna är inte synkroniserade. Balansen lider av att en del paragrafer innehåller enbart en serviceform medan exempelvis paragrafen om särskilt stöd innehåller tre olika former. En del av paragraferna innehåller både subjektiva och anslagsbundna rättigheter. Trots att detta också förekommer i nuvarande handikappservicelag finns det ett behov av att dela upp dessa serviceformer i olika paragrafer för att underlätta tillämpningen och tolkningen. Detta gäller exempelvis paragrafen om träning och paragrafen om stöd för tillgängligt boende.

Förhållandet till den allmänna lagstiftningen och speciallagstiftningen blir oklar. Här byggs det in en möjlighet att gå runt lagen och därmed förvekligas inte personernas rättigheter och de får inte den service som de behöver enligt de individuella behoven. Exempelvis kan personer med intellektuell funktionsnedsättning också ha psykisk ohälsa. Nu finns det risk att den helhetslösning som behövs i dessa situationer förbigås på grund av att det inte är klart att servicehelheten kan komma från olika lagar. Samtidigt försvårar denna oklarhet det mångprofessionella arbete som behövs i dylika situationer.

3. Stöder motiveringen till paragraferna väl den som ska tillämpa lagen?

Till största delen inte

Motivera vid behov din ståndpunkt

Paragrafens text och motiveringarna är på flera ställen motstridiga. Motiveringarna innehåller delar som måste finnas i själva lagtexten. Tillämpningen av lagen och dess paragrafer försvåras av att den röda tråden saknas i lagförslaget. Denna problematik förstärks av bl a följande exempel: av detaljmotiveringarna till Stöd för rörligheten framgår det klart och tydligt att diagnosen inte är avgörande utan vilka begränsningar funktionsnedsättningen orsakar, som i sin tur orsakar funktionshindret, som i sin tur leder till att personen behöver servicen samt har rätt till den. Samma gäller detaljmotiveringarna till Stöd för tillgängligt boende.

I den finska versionens första stycke på s.219 förklaras det på ett bra sätt att också personer med samma diagnos också kan ha olika individuella behov och att det är behovet som ska ge rätten till servicen. Samma motiveringar behöver ingå i detaljmotiveringarna till varje serviceform för att åtgärda det föräldrade utgångssättet att diagnosen bestämmer behovet av service och i vilken form den ska beviljas.

Däremot utgår detaljmotiveringarna till träning, stöd för boende, personlig assistans och särskilt stöd huvudsakligen utifrån diagnosbaserade exempel. Istället för diagnosbaserade exempel borde de enligt funktionsrättskonventionen istället vara exempel som inte utgår från diagnos.

4. Stärker propositionen likabehandlingen av personer med funktionsnedsättning?

Till största delen

Motivera vid behov din ståndpunkt

Föreningen JAG har till sin helhet tagit del av beslutet (CRPD/C/26/D/46/20187 April 2022) från FN:s funktionsrätts kommittén, beslutets mottagare är UM. Detta beslut har tagits i beaktan när vi har skrivit utlåtandet. Eftersom beslutet kom i ett passligt skede i denna lagstiftningsprocess anser vi att nuvarande förslag behöver gås igenom grundligt utifrån beslutet. Beslutet avspeglar sig på hela lagförslaget och begränsar sig inte endast till resursbegränsningen för personlig assistans.

Sammanslagningen av specialomsorgslagen och handikappservicelagen (funktionshinderlagen) stärker i sig jämlikheten och är ett viktigt steg från den diagnosbaserade lagstiftningen som strider mot både FN:s funktionsrättskonventionen och vår grundlag. Lagförslaget bidrar till att den segregering som personer med intellektuell funktionsnedsättning har omfattats av på grund av specialomsorgsdistrikten och specialomsorgslagens grupp- och paketbaserade serviceformer korrigeras åtminstone i teorin. Däremot äventyras det här i praktiken av att lagförslaget innehåller så stora tolkningsmöjligheter och att det delvis är så motstridigt där lagens första paragrafer med syfte och tillämpningsområde säger en sak medan de olika serviceformernas detaljmotiveringar innehåller motstridiga formuleringar som begränsar rätten till servicen i strid med lagens inledande paragrafer och funktionsrättskonventionen.

2 §:s definition av person med funktionsnedsättning (2§ 2 st p.1) överensstämmer inte med funktionsrättskonventionens definition på person med funktionsnedsättning. Här har sensoriska och sociala funktionsnedsättningar lämnats bort. Det här stärker delvis den ojämlikhet som redan nu förekommer men riskerar att utvidgas. I praktiken betyder det att personer med sensoriska funktionsnedsättningar, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och till en del neurologiska funktionsnedsättningar riskerar att falla utanför lagens tillämpningsområde. Till dessa hör också bl a autister och personer med psykiska funktionsnedsättningar. En del av de personer med sällsynta diagnoser vars funktionsnedsättningar är "obekanta" faller oftast utanför eller erbjuds opassande grupplösningar. Föreningen JAG anser att de individuella behoven inte beaktas i lagförslaget. Gruppbaseade och paketlösningar korrigeras inte i den utsträckning som det skulle behövas i lagförslaget.

Resursbegränsningen för personlig assistans måste tas bort enligt FN:s funktionsrätts kommittén, eftersom den är diskriminerande.

Den indirekta diskriminering som kan uppstå mellan olika diagnosgrupper, eller grupper av personer med olika funktionsnedsättningar som FN:s funktionsrätts kommittén lyfter fram i sitt senaste beslut, måste korrigeras i förslaget.

Den strikta budgetram som lagts upp för lagförslaget gör att jämlikheten inte kommer att förverkligas. Något som också syns i detaljmotiveringarna som innehåller nästan enbart begränsningar och inte ger exempel på nya möjligheter som lagförslaget ger.

Dessutom riskeras jämlikheten av nya avgifter som uppkommer i och med lagförslaget.

Den breda tolkningsmöjligheten (bedömningsmarginalen) och möjlighet till olika tolkningar samt motstridigheter äventyrar jämlikheten.

Att specialomsorgslagen till en del ännu blir i kraft är problematiskt ur ett jämlikhetsperspektiv. Eftersom begränsningsåtgärder fortsättningsvis enbart är tillåtna för de personer som omfattas av specialomsorgslagen finns det en stor risk att bl a boendelösningar börjar utgå utifrån diagnos. I praktiken kan det betyda att åtminstone en del av personerna med intellektuell funktionsnedsättning och autister som omfattats av specialomsorgen beviljas endast gruppboende eftersom bestämmelserna om begränsningsåtgärder enbart får användas på sådana enheter. Det leder då till att personer med intellektuell funktionsnedsättning förvägras att bo i egna hem om de väljer det. Det är något som FN:s funktionsrätts kommittén slår fast, att det strider mot funktionsrättskonventionen, i sitt senaste beslut.

Stöd i att fatta beslut är alltför snävt och otillräckligt för att främja jämlikheten speciellt för personer med svåra intellektuella funktionsnedsättningar. Stöd att fatta beslut bör för personer med stora svårigheter att uttrycka sig för främmande personer och i främmande situationer inkludera en närstående persons närvaro och uttalanden som personens vilja eftersom den närstående känner personen bra och vet hur/vad när personen ifråga vill ngt.

Dessutom träder Stöd i att fatta beslut enligt lagförslaget i den delen av bestämmelsen i kraft betydligt senare än andra serviceformer vilket bör ändras till att starta samtidigt med de övriga paragraferna (övergångstiden är längre och oskälig).

Se också motiveringarna till fråga 3 (föregående fråga)

5. Ökar propositionen delaktigheten i samhället för personer med funktionsnedsättning?

Till största delen inte

Motivera vid behov din ståndpunkt

Det har också skett försämringar i förhållande till senaste lagförslag (Sipilä regeringen). Lagförslaget beaktar inte tillräckligt rättigheten för svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning. Språket är en förutsättning för delaktighet. Lagförslaget måste korrigeras och kompletteras till den här delen. Exempelvis finns inte språk med i 3§ på samma sätt som kommunikation. Det här behöver åtgärdas med hänvisning både till funktionsrättskonventionen och grundlagen. Förutom att de språkliga aspekterna och språkets betydelse inte har tagits med har också hela familjens behov som också inkluderar syskonens behov försvagats i förhållande till tidigare lagförslag.

Delar av Delaktighetsgruppens rapport och de förslag som lades fram av den gruppen samt de förbättringsförslag som kom fram från utlåtanden till rapporten har inte tagits med. Därför ökar inte delaktigheten på det sätt som funktionsrättskonventionen förutsätter trots att en hel del förbättringar ingår där beaktandet av det individuella behovet och den individuella situationen samt självbestämmanderätten tas med. Detta beror delvis på att de här aspekterna tas upp på olika sätt i främst detaljmotiveringarna och att de innehåller formuleringar som å ena sidan stärker dem men sen också formuleringar som gör att de begränsas.

Resursbegränsningen för personlig assistans inskränker delaktigheten för speciellt personer med svåra intellektuella funktionsnedsättningar.

Särskilt stöd behöver ännu utvecklas för att kunna öka på delaktigheten för personer med svåra intellektuella funktionsnedsättningar. Nu är tillämpningen alltför snäv och kopplat till gruppbaseade lösningar. Att det finns personer som pga sina sensoriska funktionsnedsättningar som bl a kan leda till överkänslighet och som därför behöver individuella lösningar är något som inte alls beaktas i lagförslaget.

6. Förbättrar propositionen möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att få service enligt sitt individuella behov oberoende av funktionsnedsättningens eller sjukdomens art?

Till största delen inte

Motivera vid behov din ståndpunkt

Se också motiveringarna till fråga 3

Av 6§ sista momentet framgår att den service som ska ordnas enligt lagen ska beakta och motsvara de individuella behoven. Tyvärr innehåller lagförslaget för många oklarheter och tolkningsalternativ för att denna sista mening ska kunna säkerställas.

I och med FN:s funktionsrätts kommitténs nya beslut behöver hela lagförslaget grundligt gås igenom för att motsvara det som kommittén ålagt Finland att göra. Här räcker det inte enbart med att ta bort resurskravet från personliga assistansen utan det krav på lösningar som motsvarar den enskilda individens behov och de krav som funktionsrätts kommittén ställer måste beaktas fullt ut i lagförslaget. Gällande det här finns det flera brister i lagförslaget. För de personer som inte väljer personlig assistans ska det också finnas möjlighet till lösningar utifrån de individuella behoven där gruppbaseade lösningar passar en del men inte andra. Något som kommittén lyfter fram i sitt beslut och som inte syns tillräckligt bra i förslaget. Här innehåller lagförslaget inte tillräckligt med individualiserade lösningar. Exempelvis fast det står att dagverksamhet kan ges individuellt framgår det ändå att den huvudsakligen ska vara gruppbasead, samma gäller stöd för boende speciellt när det gäller personer med svåra intellektuella funktionsnedsättningar. Att särskilt stöd enbart kan kopplas till gruppbaseade lösningar är ett annat exempel.

I motiveringarna lyfts det bl a upp hur det individuella behovet är centralt för servicens kvalité (s.158 3 st i finska versionen). Det här och att rätten till servicen ska vara oberoende av funktionsnedsättningens eller sjukdomens art förvekligas inte pga att det sätt som detaljmotiveringarna är skrivna. Förutom att formuleringarna i detaljmotiveringarna är motstridiga innehåller de också formuleringar som hindrar att de individuella behoven beaktas. Bl a genom att i ett stycke skriva om hur de ska beaktas och sedan i ett annat stycke bl a genom exempel beskriva hur de kan inskränkas eller att enbart snävt ge exempel som i praktiken lätt leder till att service enligt individuella behov enbart fås i de situationerna eller mycket lika situationer. Exempelen och beskrivningarna är alltför snävt och ensidigt skrivna för att också kunna beakta individuella behoven speciellt för de personer som inte faller inom normen. Man kan säga att man ger med ena handen och tar med andra.

7. Vad vill du absolut bevara i propositionen och varför (ärendenhet, paragraf, punkt i motiveringen osv.)? Nämn (kort) högst tre saker.

-

1.

1. Personlig assistans utan resursbegränsning i enlighet med FN:s funktionsrätts kommitténs nya beslut.

2.

2. Att det individuella behovet är avgörande och att självbestämmanderätten ska stärkas för att fatta beslut men borde absolut utvecklas så att det motsvarar funktionsrättshinderkonventionens krav

3.

3. Stöd för rörlighet, den utökade flexibiliteten som förslaget möjliggör

8. Vad vill de absolut ta bort eller ändra i propositionen och varför (ärendenhet, paragraf, punkt i motiveringen osv.)? Nämn (kort) högst tre saker.

-

1.

1. Resurskravet för personlig assistans

2.

2. Rehabiliterande dagvård, de 3,5 milj kan användas för att på riktigt ge service enligt det individuella behovet som exempelvis personlig assistans för fritiden för barn och i hemmet

3.

3. Den breda bedömningsmarginalen/tolkningsmöjligheten som mycket lätt blir till nackdel för användarna

9. Tar propositionen tillräcklig hänsyn till behoven hos barn med funktionsnedsättning?

Till största delen inte

Motivera vid behov din ståndpunkt

Barn med autism, sensoriska, neuropsykiatriska och bestående psykiska funktionsnedsättningar beaktas inte tillräckligt i lagförslaget och riskerar nu att falla utanför. Detta påverkar också deras familjer eftersom familjen som helhet behöver beaktas, vilket också inkluderar syskonen.

Syskon till barn med funktionsnedsättning och alla barns behov av sina föräldrar beaktas inte tillräckligt. Att personlig assistans eller annat individuellt stöd som liknar det inte kan beviljas för barn gör att syskon till barn med funktionsnedsättning ställs i en ställning där inte deras rättigheter och behov beaktas.

10. Kan de tjänster som föreslås i propositionen på ett heltäckande sätt möta servicebehoven hos patienter med andningsförlamning?

Tar inte ställning

Motivera vid behov din ståndpunkt

-

Tillämpningsområde

11. Är lagens tillämpningsområde ändamålsenligt?

Till största delen inte

Motivera vid behov din ståndpunkt

Tillämpningsområdet är inte i samklang med FN:s funktionshinderkonventionen utan bör utgå från dess definitioner. Sensoriska och sociala funktionsnedsättningar har lämnats bort. Detta behöver korrigeras.

De definitioner (6 st) som nu nämns i lagförslaget är problematiska och kan ge grund för utebliven (individuell) service. Formuleringar som exempelvis normal livsföring, att någon funktionsnedsättning är långvarig är tolkningsbara.

Det räknas upp endel diagnosbaserade funktionsnedsättningar samtidigt som bla autistspektrum och de med sällsynta diagnoser helt faller utanför. Det framkommer inte på vilka grunder detta gjorts. Detta leder till olikbehandling inom olika funktionsnedsättningar som likväl på individnivå.

Föreningen JAG anser också åldersbegränsad service för funktionsnedsatta personer är orsak att tas bort från lagförslaget och följa FN:s funktionskonvention.

Tjänster

12. Tar bestämmelserna om träning, personlig assistans och särskilt stöd som helhet betraktat tillräcklig hänsyn till behoven hos personer med funktionsnedsättning på olika sätt?

Till största delen inte

Motivera vid behov din ståndpunkt

På grund av att det fortfarande tagits med en resursbegränsning för personlig assistans. Särskilt stöd är för begränsat och framför allt Stöd att fatta beslut är alltför snävt på ett sätt som inte uppfyller funktionsrättskonventionens krav utan bör utvecklas och stärkas.

Träning, personlig assistans och särskilt stöd är olika serviceformer och bör ges enligt individuella behov,

Varken det eller multiprofessionellt stöd kommer att kunna användas för de personer med svåra funktionsnedsättningar och flerfaldiga funktionsnedsättningar för vilka gruppbaseade lösningar inte passar.

13. Är innehållet i de paragrafer som gäller träning (7–8 §) ändamålsenligt?

Till största delen

Motivera vid behov din ståndpunkt

Träning är en serviceform som är viktig och central. Bra att det klart framgår att också närstående ska ha subjektiv rätt till den. Däremot har rätten till träning försvagats i förhållande till lagförslaget under Sipiläs regering, vilket är både en negativ och oroväckande förändring. I det tidigare lagförslaget beaktades de individuella behoven i större utsträckning än i detta förslag något som behöver korrigeras efter FN:s funktionsrätts kommitténs senaste beslut.

Det är bra att lagförslaget innehåller en serviceform som uttryckligen ska stödja interaktionen och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning samt deras självständiga liv genom att stärka och träna personen själv och också dennas familjemedlemmar.

Beslutet som nyligen kom från FN:s funktionsrättskommittén behöver beaktas i detaljmotiveringarna till denna bestämmelse. Detaljmotiveringarna beaktar inte nu den bredd som personer med funktionsnedsättning har och därför finns det risk att personer med funktionsnedsättning, deras familjemedlemmar och andra personer som exempelvis personliga assistenter som skulle behöva denna serviceform faller utanför dess tillämpningsområde. Andra som riskerar att falla utanför är personer med autism, neuropsykiatriska, sensoriska funktionsnedsättningar samt bestående svåra psykiska funktionsnedsättningar.

Detaljmotiveringarna behöver också kompletteras med att träning kan behövas för att lära sig att hantera olika situationer både för personen själv, dennas närstående, småbarnspedagogikens och skolans personal, dagverksamhetens personal och personliga assistenter. Nu finns en stor risk att denna del faller bort och att det istället anses att det behövs begränsningsåtgärder för att kunna hantera dessa situationer.

Träning borde också kunna ges för arbetsverksamhet och individuellt anpassad dagverksamhet när gruppbaserad dagverksamhet inte passar.

Förhållandet till de bestämmelser som lämnas kvar i specialomsorgslagen och till medicinsk rehabilitering är oklara. Det behöver klargöras. Som detaljmotiveringarna nu är skrivna finns det risk att denna serviceform inte utvecklas som den behöver göras utan begränsas till gamla sätt och gruppbaserade samt distanslösningar. Syftet med serviceformen är råddigt skrivet i detaljmotiveringarna och det blir ställvis oklart vad som är syftet och på vilket sätt denna serviceform kan förverkligas.

Måste tydligare framgå att i vissa situationer kan träning inte vara tidsbegränsad utan den behöver vara fortlöpande exempelvis vid alternativ kommunikation.

Självbestämmanderätten och den funktionshindrade personens åsikt behöver komma fram bättre, vilket också inkluderar de situationer när en närstående behöver vara med och stöda och tolka för att personen ska kunna träna upp den egna självbestämmanderätten och färdigheterna att leva ett självständigt liv.

Resor till träning bör vara avgiftsfri så att det för individen inte blir en ekonomisk fråga för att kunna delta eller inte också i det fall att träningen sker ytterom hemmet.

Bestämmelsen innehåller också brister gällande kommunikation, delaktighet och växelverkan. Detta är något som behöver korrigeras. Förhållandet mellan personlig assistans och särskilt stöd behöver klargöras.

Att bestämmelsen inte innehåller någon minimigräns för i vilken utsträckning som träning ska ges är en svaghet. Det leder lätt till att serviceformen inte kommer att beviljas enligt behovet och mängden kommer att bli för liten, vilket också till en del motverkar bestämmelsens syfte.

14. I propositionen förutsätter ordnande av så kallad rehabiliterande småbarnspedagogik som träning enligt lagen om funktionshinderservice att det föreskrivs om avgiftsfrihet för servicen i lagen om klientavgifter inom småbarnspedagogiken och att den inkomst av klientavgifterna som kommunerna förlorar årligen ersätts kommunerna som en del av den statsandel som kan användas för denna proposition.

Är det ändamålsenligt att ordna småbarnspedagogik som funktionshinderservice?

Nej

Motivera vid behov din ståndpunkt

Dessa resurser behövs för att stärka annan service i denna lag. Denna serviceform garanterar exempelvis inte att ett barn som behöver en assistens på dagis. Samma gäller också annat individuellt stöd som barn kan behöva på dagis och stöd som behöver ges till personalen. Denna del saknas bl a i bestämmelsen om träning.

15. Är innehållet i de paragrafer som gäller personlig assistans (9–11 §) ändamålsenligt?

Till största delen inte

Motivera vid behov din ståndpunkt

Lagförslaget innehåller vissa bra förtydliganden och förändringar i förhållande till nuvarande läge för personlig assistans. Lagförslaget innehåller däremot fortfarande en resursbegränsning trots att den till en viss del har luckrats upp pga den rättspraxis som kommit de senaste åren.

Med hänvisning till FN:s funktionsrätts kommitténs senaste beslut där kommittén slår fast att resursbegränsningen utgör indirekt diskriminering av ett flertal av exempelvis JAG föreningens medlemmar. Enligt lagförslaget har dessa personer fortfarande inte möjlighet att välja att leva självständigt som andra. Pga av resursbegränsningen får de inte tillgång till personlig assistans. Lagförslaget innehåller inte heller andra serviceformer som skulle uppfylla funktionsrättskonventionens krav på att personerna ska ha rätt att välja hur de bor. Trots att stöd för boende är skrivet så att individuella lösningar ska vara möjliga kommer det inte att kunna förverkligas fullt ut för JAG:s medlemmar eftersom det oundvikligen styrs in på gruppbaserat boende. Detsamma gäller särskilt stöd som uttryckligen är skrivet så att delar av det eller dess helhet

inte kan kombineras med personlig assistans utan är knutet till gruppbaseade lösningar och de bestämmelser som finns kvar i specialomsorgslagen där det diagnosbaseade utgångssättet fortfarande blir styrande.

Det är delvis förvirrande att tidigare rättspraxis finns med trots att en ny lag skrivs. Det här är förvirrande för tillämpningen och det framgår inte hur rättsfallen har valts.

Bestämmelsen blir svårtolkad eftersom detaljmotiveringarna innehåller en hel del motstridigheter. Det finns nu stor risk att bestämmelsen kommer att börja tolkas betydligt snävare än det är tänkt.

Det är bra att det slås fast att alla välfärdsområdet ska erbjuda alla sätt som personlig assistans kan ordnas på också i form av köptjänst och servicesedel. Därmed blir det klart att personlig assistans inte enbart kan begränsas till arbetsgivarmodellen och välfärdsområdets egen produktion samt i vissa fall till ett ytterst begränsat antal producenter som i teorin men inte i praktiken uppfyller kärnan för personlig assistans på samma sätt som bl a JAG assistans gör. Här behöver det tydligare framkomma av detaljmotiveringarna att pga serviceformens specifika natur krävs det också att personen själv med stöd av närstående och stöd att fatta beslut (måste utvidgas till detta) ska få välja såväl producent som assistenter själv och att detta inte begränsas pga den ersättning som kommunen betalar.

Alla produktionssätt ska inkludera alla därtill hörande samma kostnader. Detaljmotiveringarna behöver kompletteras med att såväl köptjänst som servicesedlar ska innehålla de moment av handledning och utbildning som bestämmelsen om personlig assistans som förvekligas genom arbetsgivarmodellen. Också JO har påpekat att för låg ersättning via servicesedlar och köptjänst i praktiken kan hindra tillgången till servicen. Den risken är stor nu för personlig assistans genom köptjänst och servicesedel eftersom det inte i nuläget framgår varken av bestämmelsen eller detaljmotiveringarna att ersättningen också ska täcka de kostnader som täcks när personen är arbetsgivare. Här räcker det inte att hänvisa till organiseringslagens bestämmelse eller lagen om servicesedlar.

Personlig assistans för fritiden är för snävt tilltagen. Föreningen JAG anser att den borde utökas till minst 50 timmar eller mera om det finns behov för det samt att fritidsaktiviteter även kan gälla hemma.

16. Är innehållet i de paragrafer som gäller särskilt stöd (12–13 §) ändamålsenligt?

Till största delen inte

Motivera vid behov din ståndpunkt

I sig är serviceformen central men den är delvis skriven på ett sådant sätt att dess tillämpning blir mycket snäv. Det leder till att de personer som exempelvis inte väljer eller inte kan delta i gruppbaseade lösningar eller bo i gruppboenden blir utan denna serviceform.

Den går exempelvis inte att kombinera med personlig assistans, något som behöver ändras speciellt efter FN:s funktionsrätts kommittén senaste beslut. En person med funktionsnedsättning vars

individuella behov och åsikt gör att denna bor i eget hem och inte deltar i gruppbaserad dagverksamhet utesluts från denna serviceform och det multiprofessionella stödet trots att denna person skulle behöva denna serviceform. Kopplingen till specialomsorgslagen är för stark trots att det inte framgår av detaljmotiveringarna eller bestämmelsen

Det är förvirrande att de olika delarna finns i samma paragraf. Åtminstone borde stöd i att fatta beslut finnas i en egen paragraf och ändras så att den serviceformen också kan användas i samband med personlig assistans och före den serviceformen söks i samband med ansökningsprocessen. Bestämmelser om stöd för att fatta beslut är alltför snäv och träder i kraft alldeles för sent.

Också i denna bestämmelse fattas de synvinklar som behöver beaktas när en person har sensoriska eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som också personer med intellektuella funktionsnedsättningar kan ha.

17. Behöver det föreskrivas om särskilt stöd för delaktigheten som en tjänst (12 § 2 mom. 1 punkten).

Ja

Motivera vid behov din ståndpunkt

Kunde vara en egen paragraf.

18. Behöver det föreskrivas om stöd i att fatta beslut som en tjänst (12 § 2 mom. 2 punkten)?

Ja

Motivera vid behov din ståndpunkt

Behöver finnas i en egen paragraf och utvecklas så att det motsvarar funktionsrättskonventionens krav.

19. Behöver det föreskrivas om krävande multiprofessionellt stöd som en tjänst (12 § 2 mom. 3 punkten)?

Ja

Motivera vid behov din ståndpunkt

Denna kan inte enbart begränsas till gruppbaserade lösningar som det nu är skrivet.

20. Är helheten av paragrafer om stöd för boendet (14–17 §) ändamålsenlig?

Till största delen inte

Motivera vid behov din ståndpunkt

Paragrafen är snäv. Rätten att välja individuella lösningar och själv välja var personen bor uppfylls inte. Strider mot funktionsrättskonventionen.

Nu genomsyras lagförslaget av gruppboendelösningar och individuella lösningar är svåra om inte rentav omöjliga att genomföra. Detta torde nu korrigeras i enlighet med FN:s funktionsrätts kommitténs nya utlåtande.

Det bör starkt betonas att stöd för boende i första hand ordnas i den bostad och på den bostadsort personen själv vill bo i (Art 19).

21. Är bestämmelsen om boende utanför hemmet för barn med funktionsnedsättning ändamålsenlig?

Tar inte ställning

Motivera vid behov din ståndpunkt

-

22. Är paragrafen om kortvarig omsorg (18 §) ändamålsenlig till sitt innehåll?

Till största delen

Motivera vid behov din ståndpunkt

Syskonens ställning och att det också behövs för att föräldrarna ska ha tid för dem finns inte med. Samma gäller för stöd för boendet.

23. Är det ändamålsenligt att föreskriva om dagverksamhet (19 §) i lagen om funktionshinderservice?

Ja

Motivera vid behov din ståndpunkt

Föreningen JAG anser att dagverksamhet är viktig i många avseenden och bör finnas med i funktionshinderservicelagen. Vi anser att det skall vara möjligt att kombinera dagverksamhet och arbetsverksamhet eftersom det finns personer som inte erbjuds eller pga sin funktionsnedsättning inte klarar av arbete på heltid. Dagverksamheten ger möjlighet till delaktighet och socialt umgänge. Det är också viktigt att de individuella behoven och intressen beaktas inom både dag- som arbetsverksamhet. Detta betyder att sättet som dagverksamheten erbjuds idag bör luckras upp och ge möjlighet för enskilda lösningar

24. Är det ändamålsenligt att det inte föreskrivs om arbetsverksamhet och sysselsättningsstödande verksamhet i lagen om funktionshinderservice, om det föreskrivs om detta i socialvårdslagen eller någon annan lag?

Tar inte ställning

Motivera vid behov din ståndpunkt

-

25. Behöver formerna för tillhandahållande av stöd för rörligheten göras mångsidigare på det sätt som föreslås i 22 §?

Ja

Motivera vid behov din ståndpunkt

Bra att det tagits in mera flexibla lösningar, exempelvis att personen kan beviljas egen bil och ett visst antal färdtjänstresor, att möjligheten till resebudget har tagits med.

Transport i samband med träning, arbetsverksamhet och dagverksamhet behöver säkerställas. Det gör det inte nu och därför finns det risk att det kommer att utgöra ett hinder för att personen överhuvudtaget ska ha tillgång till de serviceformerna. De fungerar i teorin men inte i praktiken.

Rätten till "egen chaufför" borde vara starkare. Taxi via centraler har visat sig vara ett stort problem för vår målgrupp. Här ifrågasätter vi dagens modell av genomförandet av taxiresor.

26. Vad anser ni om bestämmelserna om mängden stöd för rörligheten (23 §) och stödets omfattning (24 §)?

Föreningen anser att 18 resor inte hinner till för de flesta. Det är viktigt att utgå från de individuella behoven och kan då vara större än dessa 18 resor som nu är minimigränsen

Kommungränserna bör tas bort inom välfärdsområdena. Att beviljas färdtjänst till en ort/kommun som går över den närliggande kommunens gräns ges för särskilda skäl då ansökan om rätt till resan. Föreningen JAG anser detta vara en inskränkning på personens rörelsefrihet att vara tvungen att redogöra orsak för sitt ärende och att utomstående tar ställning till om ärendet är berättigad.

18 resor per månad räcker inte i alla livssituationer. Det här borde beaktas, även om en mera flexibel fördelning av stödet genom hela året kan lösa det här problemet åtminstone delvis.

Enligt förslaget kan man en person som fått ekonomiskt stöd för anskaffning av bil, få 24 resor per år. Det här kan fungera för många, men i fråga om barnfamiljer är det sannolikt att mängden resor är otillräcklig.

Det är även viktigt att stödet inte tillämpas på ett sådant sätt som tvingar familjerna att skaffa två olika bilar, om den anpassade bilens användning begränsas för starkt.

27. Är paragrafen om ekonomiskt stöd (25 §) ändamålsenlig?

Till största delen

Motivera vid behov din ståndpunkt

Det finns olika slag av ekonomiskt stöd, endel är subjektiva och andra anslagsbundna.

De anslagsbundna kan vara betydligt svårare att få fastän behovet för den funktionsnedsatta personen kan ha stora behov av någon viss typ t.ex. hjälpmedel. Specialredskap är oftast betydligt dyrare än vad motsvarande redskap kostar för de icke funktionsnedsatta personerna varför ersättningen bör vara så att personen inte behöver betala mera än butikens normpris.

Färdtjänstkostnaderna är en separat och subjektiv ersättning fastän resorna begränsas på olika sätt.

28. Lagen om funktionshindersservice behandlas i riksdagen hösten 2022. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2023. Syftet med övergångsbestämmelserna är att ge välfärdsområdena tid att verkställa lagen. I det inledande skedet krävs det mycket ekonomiska resurser och personalresurser för att få besluten att stämma överens med den nya lagen. Därför träder de nya bestämmelserna om särskilt stöd för delaktigheten och stöd i att fatta beslut i kraft först den 1 januari 2025.

Underlättar ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna (33 och 34 §) verkställigheten av lagen?

Tar inte ställning

Motivera vid behov din ståndpunkt

Gällande lagförslag har flera grundläggande punkter som bör ändras pga FN:s funktionsrätts kommitténs beslut CRPD/C/26/D/46/2018 daterad 7 April 2022. Detta kan leda till att det inte ens är möjligt att Lagen om Funktionshinder blir klar så att den kan behandlas i riksdagen hösten 2022.

Specialomsorgslagen

29. Motsvarar de bestämmelser om stärkt självbestämmanderätt och begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna som förblir i kraft i specialomsorgslagen (i ändrad form) tillräckligt behovet av temporär reglering?

Till största delen inte

Motivera vid behov din ståndpunkt

Jämlikheten äventyras av att bestämmelserna kvarstår. Risk för segregering enligt diagnos. Borde vara diagnosneutral som funktionsrättskonventionen kräver

Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

30. Är de ändringar som föreslås i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården ändamålsenliga?

Till största delen inte

Motivera vid behov din ståndpunkt

För de personer med flera diagnoser som lever med enbart låg pension via FPA kan det bli stora ekonomiska problem. Här borde servicekostnader som direkt beror på en funktionsnedsättning inte uppbäras såsom t.ex. transport till och från dagverksamhet bör ersättas

Boendekostnaderna för barn utanför hemmet känns oskäligt höga,

31. Anser du att förslaget till avgift för boende utanför hemmet för ett barn med funktionsnedsättning är lyckat?

-

OM du svarade NEJ, hur skulle du föreskriva om grunderna för avgiften?

-

Propositionens konsekvenser

32. Ger propositionens uppskattade konsekvenser för människor (barn och vuxna med funktionsnedsättning, äldre personer) rätt bild av reformens konsekvenser?

Tar inte ställning

Motivera vid behov din ståndpunkt

-

33. Anser ni att bedömningen av propositionens konsekvenser för kostnader och personal är realistisk?

Tar inte ställning

Motivera vid behov din ståndpunkt

-

34. Övriga fritt formulerade kommentarer om propositionen.

-

Karlsson Inger
Föreningen JAG